

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Barou
k. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Szek. és kiadóhivatal
9-77

É. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályaszáron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

BIRODOLISZAI NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150

Félévre — — — 600

Negyedévre — — 320

Egy hónapra — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra — Ck 40—

Egyes szám — — 3—

1927 november 18 Péntek

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 258 szám

5688 Chesván 23

Uj numerusz klauzusz a régi helyén?

A magyar kormány külföldön vállalt kötelezettségeinek eleget teendő, elhatározta magát arra, hogy a numerusz klauzusznak a zsidó lakosságra nézve sérelmes részét módosítani fogja. Erre az elhatározásra a magyar kormányt főleg pénzügyi vonatkozású kényszerűségek indították, az a nyílt titok, hogy a magyar gazdasági élet szanálásában úgy angol, mint amerikai pénzügyi körök csak a numerusz klauzus megszüntetése árán hajlandók résztvenni.

Kétségtelen, hogy a magyar kormány helyzete a két malomkö, nevezetesen a külföldi közvélemény és a belföldi antiszemita áramlatok között igen nehéz és igen nehéz volt, de a mérleg végül is a külföldi közvélemény javára döntött el s akarva-nem-akarva, a magyar kormány elhatározta magát a numerusz klauzus módosítására.

Tudjuk, hogy „illetékes körök” tüntetésekkel és különböző nyilatkozatokkal igyekeztek a magyar kormányt eltéríteni szándékától, a kormány azonban a látszat szerint nem engedett álláspontjából s szembeszállott a Gömbösök és Wolff Károlyok, valamint a fajvédő egyetemi tanárok numerusz klauzus-imádó hajlandóságaival.

Mindenki azt várta, hogy a kormány a támadások visszaverése után abszolút nyíltsággal és becsületességgel, főleg pedig minden kétséget kizáróan, fogja eltörölni a numerusz klauzusnak a zsidóságra vonatkozó sérelmes részét. A várakozás azonban — a jelek szerint — túlságosan optimisztikus volt, mert a numerusz klauzus módosító javaslat szövege, amelyet lapunk más helyén közlünk, egyáltalában nem igazolja a rózsás reményeket. A szövegezésből az kitűnik ugyan, hogy a kormány igyekszik a numerusz klauzus eredeti, a zsidóság ellen irányuló élet tompítani, viszont sok más vonatkozásban még egy, talán veszedelmesebb numerusz klauzusnak veti meg alapját, mint az előbbi volt, mert az egyetemre való beiratkozás lehetőségét olyan kezekbe adja, amelyek nyilvánvalóan zsidóellenesek s az antiszemitizmus gyakorlati alkalmazásában jelentős multtal rendelkeznek.

Már maga az a tény, hogy az egyetemre való felvételt a kormány úgynevezett „nemzeti” magaviselethez köti, olyan abszurd álláspont, amely majdnem a humor horizontját súrolja. Egy 18 éves, középkorú kikerülő fiatalember nemzethűségét megbírálni sem az egyetemi tanács, sem semmiféle fórum nem hivatott, annál is inkább nem, mert a középiskolai nevelés a nemzethűséget nem vette fel tárgyai közé s egy 18 éves fiatalember nemzethűségi magatartása, akár pro, akár kontra: minden körülmények között vitatható, illetőleg vitathatatlan. Nyilvánvaló tehát, hogy a nemzethűsége vonatkozó klauzula burkoltan a zsidó ifjúság ellen irányul, mert hiszen a mai antiszemita Magyarországon nemzethűtlenséggel rendszerint a zsidóságot szokták megvádolni.

Az is vitás, hogy vajjon az egyetemi tanács hivatott-e a középiskolai tanulmányok és eredmények alapján az egyetem falai közé lépő ifjak szellemi képességét elbírálni, amikor nagyon gyakori esetben magának az egyetemi tanács tagjainak szellemi képességei is alapos kontrol alá volnának vonhatók. Bármennyire szociális tendenciájúnak látszik, mégis igazságtalannak érezzük a javaslat ama kitételét is, hogy első sorban a köztisztviselők gyermekeit kell felvenni az egyetemre. Tudvalevő ugyanis, hogy Magyarországon a zsidó egzisztenciák között igen kevés számmal szerepelnek köztisztviselők s így nagyon gyakori esetben igen tehetséges zsidó fiatal emberek fognak elesni attól

a lehetőségtől, hogy az egyetemre felvéessenek. A javaslat természetesen még nem törvény. S nekünk hinnünk kell abban, hogy a magyar kormány módosító javaslata újabb módosítás alá fog kerülni, hogy a magyar kormány végül

is belátja, hogy a numerusz klauzuszt eredményesen csak egy módon lehet módosítani: a tanszabadság teljes visszaállításával. Mert új numerusz klauzus a régi helyén: ez semmi esetre sem megoldás.

Mit ír a külföldi sajtó a Manoilescu-ítéletről

(Bucuresti-Bukarest, nov. 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mihail Manoilescu felmentésének hullámai még mindig nem ütek el. Kétségtelen az, hogy a kormányt a meglepetés erejével érte a hadbíróóság felmentő verdiktje és hogy az az ember, akit a „Vitorul” és az „Universul” gonosztevőnek és konspirátornak minősítettek, emberként hagyta el a hadbíróóság épületét. Ez még nem jelenti azt, hogy a közvélemény szolidaritást vállalt a volt államtitkár akciójával, de mindenesetre jelenti egy ártatlannak hitt ember felmentése fölött érzett spontán öröm kifejezését.

A külföldi visszhang

A pernek egyébként hatalmas visszhangja támadt a külföldön. A tárgyalás utolsó éjszakáján a külföldi metropolisok nagy lapjai helyet tartottak fenn az ítélet számára. A bukaresti lapok — a kormányhoz közelállók is — reprodukálják a külföldi sajtó érdekes kommentárjait. Így a „Dimineata” írja, hogy az olasz sajtó örömmel üdvözi a volt averaszkanus miniszterhelyettes felmentését. A lapok szerint Bratianu túlságosan egyoldalú barátja Francia-

országnak

Az ifjabb Manoilescu és az ifjabb Papacostea párbaja

Manoilescu Grigore, a volt államtitkár, öccse és Papacostea, a volt postavezérgazdát fia, a Manoilescu-per alkalmával történt összetűzésük követ-

keztében ma reggel párbajt vívtak. Kétszeri golyóváltás után a felek sértetlenek maradtak, de nem békültek ki.

Izgatással és veszedelmes kétszínűséggel vádolta meg Duca a nemzeti parasztpártot a kamara mai ülésén

(Bucuresti-Bukarest, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülését megelőzőleg a kormánypart értekezletet tartott, amelyen Bratianu Vintila beszélt. A pénzügyminiszter a rend fontosságát hangsúlyozta és kifejtette, hogy a liberális párt feladata az alkotmányos rend megőrzése. Rámutat arra, hogy a kormány kormányzásának néhány hónapos tartama alatt is milyen gazdag munkásságot fejtett ki. Leszállította a mezőgazdasági és a házzadót. December elsejétől kezdve leszállítják a só árát 3 lejről 1-50 lejre. A földművelésügyi minisztérium részére 50 millió hitelt nyitottak a borteremelés fejlesztésére. 200 milliót fizettek ki az Averescu-rendszer hitelezőinek, 230 milliót az iskolákra és 50 milliót a vasutak beruházásaira. A kormányparti képviselőknek ezt az eredményekben gazdag működést kell alapul venniük és

marra fejezze ki köszönetét. Saveanu elnök javasolja, hogy a kamara bizottságilag mondjon köszönetet Simunak a nemzet nevében. A Ház megszavazza az indítványt.

Junian a nemzeti parasztpárt nevében kérdést intéz a kormányhoz, hogy a hadbíróóság ellen kiadott kommunikéjét fentartja-e és helyesnek találja-e, hogy a kormány, tehát a végrehajtó hatalom be akar avatkozni az igazságszolgáltatásba? Dicséri a hadbíróóságot, amely lekiismeretére hallgatott.

Duca belügyminiszter válaszában kifejti, hogy a kormány kommunikéje tisztázza a helyzetet politikai szempontból, akárhogyan is interpretálja azt Junian. A kormány el van határozva, hogy minden eszközzel megvédi a törvényes rendet, ezzel szemben a nemzeti parasztpárt veszedelmes kétértelműséget tanúsít az ország érdekeivel szemben.

Junian szerint a liberális párt 1901-ben ugyanilyen magatartást tanúsított. A nemzeti parasztpárt el van határozva arra, hogy megvédi a törvényességet minden eszközzel.

Duca konstatálja, hogy Junian ravaszabb, mint Maniu a kétértelmű kijelentésekben.

Állandóan egy politikai problémáról van szó, amelyben a nemzeti parasztpárt nem akar nyíltan színt vallani, ellenben állandóan izgatja a közvéleményt. Az ország rendet és nyugalmat akar. Nem engedhetjük meg magunknak a folytonos agitáció luxusát, mert nem vagyunk egy elhagyott sziget, hanem ellenségektől körülvéve élünk.

Duca beszédét a kormánypart lelkesen megtapsolta.

Ezután áttértek a napirendre, amelyen különböző interpellációk szerepeltek.

propagandát kell kifejteniük a lakosság felvilágosítására.

A kormány és a többség szorosán együtt haladva örködni fog az alkotmányos rend és az ország nyugalma felett.

A kamara ülését Saveanu elnök nyitotta meg, Duca, Argetoianu, Bratianu Vintila, Lapedatu, Constantin Bratianu, Anghelescu, Inceulez és Nistor jelenlétében. A karzatok zsúfolva vannak, számos szenátor is helyet foglalt az ülésteremben.

Saveanu jelenti, hogy a régenstanács holnap fogadja a kamara felirati küldöttségét

a trónbeszédre elfogadott válaszfelirat átnyújtása végett.

Lapedatu művészeti miniszter bejelenti, hogy Simu bukaresti tőkés egy muzeumot adományozott az államnak, amelyet ma a kormány át is vett a nemes adományozótól. Kéri, hogy a ka-

8

alom

tesztőbb,
50—300
sban a

nyvtárában

..... 120
..... 120
..... 136
..... 120
..... 120
..... 136
..... 120
..... 120

tők:

ztályában, Cluj

e könyv:

ázassága

408 lei

osztályában, Cluj

TESEK

vastagabb betű-
és 50 lej. Állást-
próbihirdetések díja
k úgy továbbitunk
Megyei birok díja
150 lej.

emberlakótárske-
rdőszoba és zongora
alattal Cim a kiadó-

assagot előkelő kö-
ben eredménnyel
reit. Előjegyzésben
ntéle koru és val-
hölgyek és urak.
ony Ferenc ház-
közvetítő irodája
isoara, IV. Bul.
Berthelot 21.

Bőr- kabátok- kat

ecialis módszerrel
legtökéletesebben
est és javít
hygienia

elme festő és
egy tisztító
zeme (Dávid F.-u.
arok) Str. Colita 1.
nyanott minden-
emű ruhafestés,
tisztítás

lennap friss, elsőre-
dű minőségű

iva lytejet

at Schwartz Ignacé
zemében, Calea Dece-
(Rudolf-ut) 36.

Hunwald

uj, Str. Vlahuta (volt
lyai-u.) 3. Telefon 147

vegcsiszolda és tükör-
vár. Táblaüveg raktár
dvegezési vállalat.
libás tükörk újrafon-
.....
..... 1007

Egyedüli közlekedés

Amerika, Canada, Argentina, Brazília, Uruguay stb. felé

a világ legnagyobb és leggyorsabb „Saturnia” és „Vulkania” express-motoros-hajókkal.

Észak-Amerikába csak 7 nap. Dél-Amerikába csak 9 napi út az Oceánon át. — Az uti költség Bukarestből New-Yorkig 100 dollár, vizum is beleértve. — Utiköltség Bukarestből Dél-Amerikába 21 1/2 angol font, vizum is beleértve.

Határtól kikötőig az ut csak 48 óra! Közben csak 2 határ! Mindenemű felvilágosítást és prospektust díjmentesen ad:

Cosulich Line Bucuresti, Calea Grivitei No 181 vagy fiókunk: **Cosulich Line, Temesvár** Uri-ut, (Str. I. C. Bratianu) 18.

Megalakult a Romániai Zsidó Tudományos Egyesület

(Bucuresti-Bukarest, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosban nemrég megalakult az ország zsidó tudósai és írói közreműködésével a **Romániai Zsidó Tudományos Egyesület**, azzal a céllal, hogy egyfelől egyesítse az országban széjjel szóró tudományos és írói alkotó erőket, másrészt, hogy Románia zsidó történetét egybefoglaló nagyobb műben kiadja. Az egyesület célja továbbá egy zsidó muzeum alapítása. A megalakult egyesület a következő felhívást bocsátotta ki:

Felhívás

Románia rabbijaihoz, tanerőikhez és íróihoz!

A zsidó tudományok Palesztinában és az egész világon az újabb időben csodás fejlődésnek indultak. Tudományos egyesületek alakultak, amelyek értékes kutatásokat végeznek, tudományos zsidó folyóiratok és könyvek tömege jelenik meg, a zsidó tudomány és irodalom minden ágában.

Nagy sajnálatunkra azonban nekünk, Románia zsidóinak nincs részünk eme gyönyörű és örökbecsű munkában!

Azért fordulunk Önökhöz és kérjük, lépjenek be a „Romániai Zsidó Tudományos Egyesület”-be, „התאחדות חובבי התורה והאמונה” amely nemrég alakult Bukarestben abból a célból, hogy a zsidó tudomány minden ágát terjessze, de különösen, hogy a Romániában lakó zsidók történetével és kulturájával foglalkozzék.

Tagsági díj: tudományos működést kifejtő tagok számára évi 100 lej, támogató tagoknak évi 500 lej.

Együttal felkérünk mindenkit, akinek régi könyvek, régi zsidó folyóiratok, kéziratok, jegyzőkönyvek, okmányok, érmek, pecsétek, vagy a Romániában lakó zsidók történetére vonatkozó egyéb archeológiai anyagok vannak birtokában, hogy azokat tanulmányozás és az általunk kiadandó évkönyvek és folyóiratokban való feldolgozás céljából hozzánk juttatni sziveskedjenek. Első évkönyvünk rövidesen megjelenik.

Az említett anyagok összegyűjtése és feldolgozása előmunkálata akar lenni egy későbbi nagy műnek: „A zsidók története Romániában” című könyv megírásához, amely tárgyról eddig csupán egyes töredékek jelentek meg.

Ezenkívül tervbe vette az egyesület egy romániai zsidó központi könyvtárnak, zsidó archeológianak és zsidó muzeumnak az alapítását is.

Reméljük, hogy felhívásunk fel fogja kelteni Önökben a kitűzött szép célok iránt való érdeklődést és szívesen fognak résztvenni a zsidó tudományok terjesztésében és fejlesztésében.

5688, marchesvan hónapjában.

Dr. I. I. Niemerover szenátor, bukaresti főrabbi. I. L. Zierelsohn beszarabiai főrabbi. Dr. A. I. Mark főrabbi, Cernauti. Dr. M. Eisler főrabbi, Cluj. Dr. I. Singer temesvárgyárvárosi főrabbi. I. L. Fleischer iskolaigazgató, Timisoara. Dr. M. A. Halévy az egyesület főtákará.

Belépni óhajtok szándékukat a titkárnak (Bucuresti, Str. Vultur 54) jelentsék be.

STANIOLEPAGE

Hogyan módosítja a magyar kormány a numerusz klauzusz törvényt

A módosított törvény kihirdetése napján lép életbe

(Budapest, nov. 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnapi számunkban részletesen ismertettük az egyes magyar pártfrakcióknak a numerusz klauzusz módosításával kapcsolatos akcióját és beszámoltunk arról is, hogy a magyar kormány e hó végén akarja betervezni a parlament elé a numerusz klauzusz módosításáról szóló javaslatot. A tegnapi nap folyamán még nem volt ismeretes ennek a módosító javaslatnak szövege, ma azonban a „Magyarország” című budapesti lap hiteles forrásból közli a javaslat szövegét:

A hivatkozott lap szerint a módosítás szövege két pontból áll, mely az 1920-ik évi XXV-ik törvények harmadik bekezdését módosítja a következő szövegezésben:

„Aki a magyar főiskolákhoz beiratkozási

engedélyért folyamodik, felvételénél tekintettel kell lenni az illető nemzethűségére, erkölcsi megbízhatóságára s a követelmények mellett előtanulmányai eredményeire, szellemi képességeire. A felvételre jelentkezők közül elsősorban a hadiárva és hadviseltek, valamint a közalkalmazottak gyermekei és pedig a különböző foglalkozásokhoz tartozók számarányának megfelelően, veendőek tekintetbe. A főiskolákra felvettek számának a törvényhatóságok között is arányosan kell megoszlaniok.”

Ezen szabályok pontos alkalmazására és betartására a kultuszminiszter ügyel fel. A törvény a kihirdetés napján lép életbe s a kultuszminiszter hajtja végre.

Mosjoukine után szökött és csalódott szívvvel tért vissza Berlinből egy dús gazdag pesli kereskedő tizenkilencéves leánya

Casanova kalandjai megszemélyesítőjének egyik legutolsó és legérdekesebb kalandja

(Budapest, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az alábbi hiteles történet annak bizonyossága, hogy Casanova varázsa ma is él, annyira él, hogy kijut belőle annak is, aki a hajdani valóságos Casanovát csak a film számára reprodukálja, illetőleg eleveníti meg. A színész, főleg pedig a filmszínész különben is ama boldog halandók közé tartozik, aki testi-ségének minden előnyét, ha azok egyébként szellem nélkül valók is, nagyszerűen tudja érvényre hozni s ezáltal szeretetét lopni mind-ama hölgyeknek, akik nem elvi ellenségei a gáláns kalandoknak, ha történetesen róluk van szó és nem a barátnőjükről.

Mosjoukine, a nemrég Kolozsváron is nagy sikerrel bemutatott Casanova-film címszereplője, a filmvilágban előnyösen ismert „szép fiú”, — aki mintha Maupassant hasonló című regényéből lépett volna ki — szereplője annak a valóságban is lejátszódott Casanova-kalandnak, melynek szenvedő hőse egy budapesti nagykereskedő 19 éves leánya, a másik kevésbé vesztes alakja pedig maga Mosjoukine, alias Casanova ur.

Mosjoukine budapesti kalandjai

Pár héttel ezelőtt egy budapesti filmvállalat meghívására Mosjoukine Budapestre érkezett, ahol egy nagy és előkelő moziban lépett fel szufolási megteelt házak előtt s a női szívek ujjongó örömeire. Ez az öröm azonban nagyon sok női szívből pár nap múlva keserű bánattá változott át amatt, hogy egyes szerencsésebb vetélytársnőiknek sikerült egészen Mosjoukine közelébe férkőznie és az elkényeztetett sztár a tőle telhető igyekezettel mindent meg is tett, hogy e szépséges hölgyek kívánsága teljesüljön.

A budapesti lapok hasábos tudósításokban számoltak be arról, hogy Mosjoukine-nak mennyi baja volt az előkelő szállodák portásaiival, mert azok akadályt igyekeztek gördíteni az elé, hogy előkelő és rajongó hölgyek bor és pezsgő mellett Mosjoukine apartamentjében diszkrétén töltsenek el egy-egy éjszakát. A lapok természetesen kissé indignálódva regisztrálták a hotelportások szigorú erkölcsait, vagy még inkább azt, hogy ez a szigorúság csak megfelelő borralalók ellenében éayhült meg. A tény az, hogy ama boldog hölgyeken kívül, akik Casanova-Mosjoukine budapesti szereplése alkalmából a sztár boldog közelébe kerülhettek, egy egész csomó előkelő és kevésbé előkelő hölgy volt és van, aki kiégetetlen szívvvel gondol a bűbajos filmszínész éiragadó mosolyára s még elbűvölőbb alakjára vissza.

Eltűni a belvárosi kereskedő leánya

A boldogtalanok között is azonban a legboldogtalanabb P. A., egy előkelő belvárosi kereskedő 19 éves leánya volt, aki végzetesen beleszeretett Mosjoukine-Casanovába s elhatározta, hogy akár élete, akár pedig jövődjé irán, feláldozza magát azon az oltáron, melyen már annyi női szív áldozta fel magát. Egy szép

napon, közvetlenül Mosjoukine Budapestről való elutazása után, P. A. eltűnt szüleinek polgári kényelemmel és komforttal berendezett belvárosi lakásáról s a nyugtalan szülők hiába tették tüvé az egész várost utána, P. A. nem volt sehol sem található. Végül is a kétségbeesett apa bejelentette a rendőrségen, hogy 19 éves leánya eltűnt.

A barátnő nyomra vezet

Már-már tetőfokon állott a család kétségbeesése, amelynek szeméfenye volt a rajongó természetű 19 éves leány, amikor meglepett a házában a leány egyik barátnője és elmondotta, hogy az eltűnt leány Mosjoukine imádója volt, akinek budapesti szereplését minden este végignézte s nem valószínűtlen, hogy P. A. Mosjoukine után szökött Berlinbe. Az eltűnt leány családja a barátnő bementése alapján tényleg a berlini rendőrséghez fordult, arra kérve azt, hogy nyomoztasson Berlinben leánya után.

A berlini rendőrség semmi választ sem adott a tegnapi napig a szülők már azt hitték, hogy ez a kísérletük is csődöt mond, amikor legnagyobb meglepetésükre és egyben örömszüretükre, tegnap délután eltűnt leányuk kisirt szemekkel beállított elhagyott otthonába s újabb sürrü könnyhullatások között bevallotta, hogy tényleg Berlinben járt azzal a céllal, hogy felajánlja magát és szerelmét Mosjoukine-nak. A könnyek zuhataga után végül P. A. kisasszony kijelentette, hogy berlini kirándulása sikertelen maradt, mert Mosjoukine-ből végleg kiábrándult s most már összetört szívvel szívesen ajánlja fel újra családjának, hogy ez rendelkezze vele.

... Ha Casanova élne s gáláns kalandjainak sorozatát kibővíteni akarná, úgy minden bizonnyal ezzel az igaz történettel szívesen egészítené ki érdekes és tanulságos memoárjait.

Butor-árleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemi munkáinkat foglalkoztatásunk olcsó és jó butort Bösendorfer, Stingi, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann zongorát pianinót, zongorát

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Rétí

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hiteles egységnek kedvező fizetési feltételek.

Amióta a idegenek bev Európa állam gedi be az u új területek kozása, akikr dasági eltölő kivonta a ját keresék. vetve ezzel néhány munk hogy ezeket lepedés szem Marx Nordau tartja egy na kalmassnak.

Leírásból Peru part des-óceánban. A Peruban leben levő Ca vidék. Csak Andennek láz zöld oázisok cukornád és lett régebben tesítettek, am vényei még csiny szinte millió hektár föld terül el, hever.

Négy száz zazzo és Di retükkel a hódítsák a keresés möb várható tern odavándorlotta sierrai tensiko néhány helyen réven figyel Ezen a vidék felelő mezőgaz juttatni.

A cukorte Ma a világ m termelik hek cukornádát. P a területen k helyzet a gyap hosszúságas g ben felülmulja alkalmas továb

Sokkal kil a fensik, am között vonul e ezen a vidéket több, mint har töt aknázta tőke egész biz termést tudna és előfeltétele vidék csatorná ben van a fen vasutakra, ho egész világ n szükséges össze

Peru most megművelni. D majd az európa mozgatni. Arge geográfiai hely alkalmas, külön ban Legnia el lás ügyét és erő nak telepések

Szörn
Átm
B
Ne
férfi-

Az új bevándorlási ország: Peru

Amióta az északamerikai Egyesült Államok az idegenek bevándorlása elől leeresztette sorompóit és Európa államaiból csak meghatározott kvótában enged be az újvilágban boldogulást keresőket, azóta új területek felé irányul sok millió ember vágákosága, akiknek lába alól az utolsó esztendő gazdasági eltulodása és a társadalom átrétegződése kivonta a talajt, azok új egzisztenciák hazáját keresik. A „Berliner Tageblatt” számotvetve ezzel az európai nagy problémával, néhány maikatársát exotikus országokba küldötte, hogy ezeket a nagyszabású bevándorlás és letelepedés szempontjából tanulmányozza. Legutóbb Dr. Marx Nordau számol be Délamerikai utjáról és Perut tartja egy nagyarányú bevándorlásra különösen alkalmasnak.

Leírásából adjuk a következő részt:

Peru partvidéke mérsékelt klímájú. Ezt a Csendes-óceánban folyó Humboldt áramnak köszönheti. A Peruban levő Trumber városától egészen a Chileben levő Calderáig sivatrnak látszik az egész partvidék. Csak ott, ahol a hegyi folyók és patakok az Andennek lábánál a parti völgyekbe kigyóznak, ott zöld oázisok nyílnak meg, termékeny föld, ahol a cukornád és gyapot dusan megterem. Trujillo mellett régebben német vállalkozók cukortelepeket létesítettek, amelyek a világ legjövendőbb ültetvényei még ma is. Ez azonban egy egészen kisiny szinte elenyésző kezdet, mert azon a vidéken millió hektár legjobbn, mivelésre nagyon alkalmas föld terül el, amely ma óriási pusztaként parlagon hever.

Négy száz évvel ezelőtt, amikor Francisco Pizazzo és Diego de Almagro kalandvágó kíséretükkel a Cordilleákon átvonultak, hogy meghódítsák az Inkák birodalmát, akkor az aranykeresés mohósága vitte őket. Most azonban a föld várható termése az az arany, amit Peru az odavándorlottaknak nyújthat: a partvidéket és a sierrai fensíket. Amerikai vállalkozók a partvidéket néhány helyen évek óta csatornázzák és ezen a révén figyelemreméltó eredményeket tudtak elérni. Ezen a vidéken a telepések százezreit lehetne megfelelő mezőgazdasági előkészületek után kenyérhez juttatni.

A cukortermelés különös figyelmet érdemel. Ma a világ minden országa közül Kuba államán termelik hektáronként a legnagyobb kvantum cukornádat. Peruban tapasztalatszerűen ugyanazon a területen kétszerannyit termelnek. Hasonló a helyzet a gyapottermelés körül is. Peruban az a hosszúságú gyapot nő, amely minőség tekintetében felülmúlja az egyiptomit. A partvidék felöttébb alkalmas továbbá kávé-, tea- és rizstermelésre.

Sokkal kilátásosabb még ennél a zónánál is az a fensík, amely a Sierra és a braziliai hegylánc között vonul el. Rengeteg ásvány és szén található ezen a vidéken. Peru felfedezése óta a spanyolok több, mint harmincemilliárd aranyfrank értékű ezüstöt aknáztak ki ezen a vidéken. Szervezett ipari tőke egész biztosan még dusabb arany- és ezüsttermést tudna elérni. Azonban minden ipari fejlődés előfeltétele a közlekedési eszköz. Ahogy a partvidék csatornázást igényel, ugyanabban a mértékben van a fensíknak szüksége jó közutakra és vasutakra, hogy a kikötőkhez és ezeken át az egész világ nemesfém piacához meglegyenek a szükséges összeköttetések.

Peru most „Montana” országrészt igyekszik megművelni. De ez főleg attól függ, vajjon lehet-e majd az európai bevándorlást ebből a célból megmozgatni. Argentínától és Braziliától eltérően Peru geográfiai helyzete a bevándorlás számára nem volt alkalmas, különösen a közlekedés miatt. Most azonban Legnia elnök maga vette kezébe a bevándorlás ügyét és erőteljes egyéniségétől várják az ország-nak telepések által való benépesítését.

Szörme mikádó L. 4000

**Átmeneti kabátok
Bőrkabátok**

Neumann M. Gluj
férfi- és fiuruha-áruhaza
Főtér 14.

Hotin főrabbiját kirabolta és megkinozta, feleségét életveszélyesen megsebesítette három bandita

(Bucuresti-Bukarest, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Stencovici Izrael, Hotin mezőváros főrabbija borzalmas rablótámadás áldozata lett. Tegnap este három jiddisül beszélő fiatalember állított be a főrabbihoz. Kisenevi kereskedőknek adták ki magukat, akik a hotini vásárra jöttek és minthogy sok pénz van náluk, nem mernek idegennel szállást keresni. Vacsorát és szállást kértek az idegenek. A vendégszerető főrabbi gyanútlan előzékenységgel fogadta a jövevényeket, megvendégelte őket és tiltakozott az ellen, hogy a vándorok fizessenek.

A három vendég a rabbi-családdal eltöltött vacsora után nyugvóra tért a számukra előkészített szobában. Egy óra tájban, midőn már csend borult a városkára, a három vándor betört a főrabbi hálószobájába. Az egyik revolvert emelt a rabbira és pénzt követelt. A megrémült Stencovici átadta 12 ezer lejű kivevő készpénzt, de a rablók kevésnek találták az összeget. Botokkal verni kezdték a főrabbit, tüvel szur-

kálták körmei alját, mindaddig, míg felesége a család ékszereit is átadta nekik. Ekkor a templom kulcsát követelték, amely nem messze feküdt a rabbi házától és ahol tudomásuk szerint értékes kincseket őriznek.

Stencovici hiába könyörgött a rablókknak, hogy ne szentségtelenítsék meg az Áron Hakódest. A brigantik addig kinozták, míg a rabbi eszméletét vesztette, majd feleségétől kiterroizálták a templomkulcsot is és elindultak a templom felé. Alighogy eltávoztak, az asszony, akit megrémített a templom kirablása, páratlan lelkierevével kirohant az uccára és segítségért kiáltott. Az egyik rabló dühében rástította revolverét, amely súlyos sérülést ejtett az asszony fején. A segélykiáltásra először emberek elől azután sikerült elmenekülniök. A támadás nagy izgalmat váltott ki a városka zsidó lakossága közt. A rabbiné állapota életveszélyes. A hatóságok bevezették a nyomozást a tettesek kézrekerítésére.

A nemzeti parasztpárt manifesztuma az országhoz

Averescu nélkül alakul meg az ellenzéki blokk

(Bucuresti-Bukarest, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti parasztpárt manifesztumot bocsátott ki az ország lakosságához, amelyben erőlesen tiltakozik a gyulafehérvári nemzetgyűlés betiltása ellen. „A kormánynak a népakarat előli félelme újabb törvénytelenség elkövetésére készítette — mondja a manifesztum. A kormány, ismét bizonyosságot adva arról, hogy az ország alapvető törvényeit egyszerű papirrongyknak tekinti, nem engedélyezte a gyűlés megtartását. Attól való félelmében tette ezt a kormány, nehogy a nemzeti szabadság várában összegyűlő polgárok százezrei arra kényszerítsék, hogy a kormányzást átadják.”

A manifesztum hosszasan ismerteti azután a betiltás körülményeit, rámutat arra, hogy a kormány meg akarta cenzurálni a közvélemény szabad megnyilatkozását, majd így folytatja:

„Nem a közérdek gondja vezette a kormányt önkényes akciójában, hanem a bukás félelme. Meghamisította a választásokat és olyan aktusok elkövetésére kényszerítette a hadsereget, a csendőrséget és a bírói kart, amelyek kompromittálták ezeket az intézményeket.

Elvetette az anarchia magját a közigazgatásban.

A mindennapi élet a becsületlen egzisztenciák számára valóságos kálvária lett.

Az uszarakamat virágnak, az élet drágul, a gyárakban és műhelyekben a munkanélküliség fenyeget, a kereskedők vagyona az uszorások vasládáiban tűnik el.

A valuta bizonytalansága, az államvagyon monopolizálása egy pénzcsoport számára, az önkényuralom által teremtett jogbizonytalanság megakadályozza külföldi kölcsön felvételét.

A kormány így csak terrorral tudja fenntartani magát. A nemzeti parasztpárt ezért elhatározta, hogy harcot indít ennek a rendszernek a megdöntésére, amely létben fenyegeti magát az államot. Ebben a harcban a párt az ország közvéleményének támogatását kéri.”

A hatalomért

A manifesztum hű tükörképe annak a feszült viszonyoknak, amely ma a kormány és a nemzeti parasztpárt között fennáll. Az ellentétek egyre élesebbé váltak, közeledésről és tárgyalásról, megegyezési kísérletekről ma már szó sem esik. A kormány helyzete kétségtelenül válságos és a harc, amely a kormány és az ellenzék között folyik, a hatalomért megy. Ebben a küzdelemben, mint a jelek mutatják, egyik fél sem válogatja meg eszközeit. A kormány betiltotta a nemzeti parasztpárt gyulafehérvári, majd bukaresti nagygyűlését, a nemzeti parasztpárt bejelentette a kamarában, hogy a betiltást törvénytelenségnek tekinti és nem fogja respektálni.

A „Dimineata” szerint a nemzeti parasztpárt végső küzdelemre készül fel. A párt elhatározta, hogy minden vasárnapra gyűlést fog egybehívni, hol a fővárosban, hol valamelyik vidéki centrumban. Ha a kormány be fogja

tiltani, a nemzeti párt ismét ki fogja jelenteni, hogy nem veti magát alá a tiltó rendelkezéseknek. A nemzeti parasztpárt ily módon próbál nyomást gyakorolni a kormányra, kényszeríteni akarja arra, hogy csendőrökkel, igazságszolgáltatási hatóságokkal interveniáljon s ezekkel az intézkedésekkel helyzetét még inkább megnehezítse.

Ellenzéki blokk — Averescu nélkül

Az ellenzéki blokk létrehozására vonatkozólag a nemzeti parasztpárt és Jorga pártja között már létrejött a megegyezés azokban a princípiumokban, amelyek a kormány elleni taktika és egy esetleges jövődöbéli együttes kormányzás alapjait képeznek. A vita Averescu tábornoknak és pártjának a blokkba való bevonása körül folyik. Politikai körökben azonban nem igen reménykednek a hármas megegyezés sikerében. Az ellenzéki lapok érthetőnek találják, hogy a nemzeti parasztpárt bizalmatlan Averescuval szemben, aki már háromszor hagyta cserben ellenzéki küzdőtársait, míhelyst Bratianu Jonel a kormányzásra jutást ígerte meg neki. A lapok valószínűbbnek látják, hogy a néppárt számottevő személyei, Garoflid és Petrovici miniszterek és híveik átlépnék a nemzeti parasztpártba, hogy annak sorait erősítsék meg. A nemzeti parasztpárt jövő tagjai közé számítják Mihail Manoilescu is, aki felmentése után kijelentette az újságírók előtt, hogy a hadbírósg verditte a nemzeti parasztpárt győzelmét jelenti és hogy ez a párt a jobb jövő politikájának leteleményese.

amille ban.

Rendezte Fred Niblo, a „Ben Hur” szerzője. Bemutatja a

SELECT MOZGÓ

Monopol Fanamet

Az esküvő előtti napon megszökött a jeggyűrűk árával a vőlegény

A töltött káposztát két napig hiába melegítették

(Cluj-Kolozsvár, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt négyen várokoztak a kolozsvári rendőrség bünyügyi osztályfőnöke, Berleanu inspektor előszobájában. Egy nyurga fiatalember zálogcédulájának az eltűnéséről szeretett volna jelentést tenni, egy kolozsvári ruhakereskedő lópással készült megvádolni egy mézáróst, egy éltesebb magántisztviselő pedig tulajdon fia ellen készült vádbeszédet mondani, aki 500 lejt csent el pénztárcájából s megszökött. A negyedik várokozó egy fiatal, egyszerűen öltözött hölgy sűrű egymásutánban hulló könnyeit törülgette szorgalmasan arcáról és szemmeláthatólag a legszerencsétlenebbnek érezte magát valamennyi között.

Mint hogy a bünyügyi osztályon feltétel nélkül érvényesül a nemek hierarchiája, először a bánatos hölgy könnyei találtak meghallgatásra. A hölgy látható erőfeszítéseket tett, hogy fel-feltörő sirását elfojtsa. Csak lassan és nehezen, akadozva tudja előadni az ő panaszát.

Vodutz Ludovica szerelme

— Vodutz Ludovica vagyok, — mondja be nacionaláját, 27 éves és a kolozsvári dohánygyár tisztviselője. Egy félévvel ezelőtt ismerkedtem meg Rotar János alsópetrii földbirtokossal. Azt mondotta nekem, hogy dús gazdag, hogy nagy kiterjedésű birtokai vannak. És hogy szeret. És hogy el akar venni feleségül.

Az újabb zokogás miatt a vallomás néhány percig ismét megakadt.

— No és mi történt?

— Szerdára már ki volt tűzve az esküvőnk. A szüleim már hetek óta készülődtek a menyeg-

zőre. Töltött káposztát főztek, bort vettünk. Meghívtuk a rokonainkat és az ismerőseinket. Vidékről is jöttek. Kedd délután beállított hozzánk a vőlegényem. Azt mondta, hogy az esküvő kiadásai miatt hirtelen pénzzavarban van és 1600 lejt kért tőlem arra, hogy a jeggyűrűket megvehesse. Odaadtuk a pénzt, erre azt mondta, hogy azonnal visszajön, csak kiválasztja a gyűrűket és majd együtt fogjuk megvenni. Másnap délelőtt lett volna a polgári esküvő. Egész délelőtt vártuk, de Rotar nem jött. Azt hittük, hogy valami baj történt és vártuk egész délután, sőt este is. Mind, a vidéki rokonok és az ismerősök.

Kihűt a töltött káposztát

— Vártuk csütörtökön is. A töltött káposztát és a többi főzeteket melegítettük, abban a hiszemben, hogy talán mégsem lesz szíve ilyen rutul cserben hagyni. Rotar azonban nem jött. Már nem várjuk tovább.

— De hát mit óhajt tulajdonképpen, — kérdi részvétellel Beleanu inspektor.

— A vőlegényem nem kell már, — válaszolja újabb könnyzáró közepette Vodutz Ludovica. Azokat az ajándékokat sem kérem, amiket az én szerencsétlen esküvőm előtt egy nappal zsarolt ki tőlünk. Csak azt akarom, hogy a pénzt adja vissza, amit az én szerencsétlen esküvőm előtt egy nappal zsarolt ki tőlünk.

Vodutz Ludovica panaszát jegyzőkönyvre vették a rendőrségen. A nyomozás megindult Rotar János fölbirtokos ellen, akinek két napon keresztül hiába melegítették a töltött káposztát.

Magasállású francia politikusok segítségével csempészték be Franciaországba a magyar járadékkötvényeket

Egy magasállású francia tisztviselő ellúnt Párisból. A »Matin« szerinti a kötvényhamisítási akciót a szovjet irányította a francia kistökékek kifosztására. Elfogatási parancs Blumenstein fia ellen

Bécs, november 17. A magyar kötvényhamisítási ügy újabb fejleményeképpen a párisi rendőrség tegnap táviratilag fordult a bécsi rendőrséghez, arra kérve, hogy tartóztassa le Blumenstein Károlyt, a Párisban letartóztatott Blumenstein bankár fiát, mert apja börtöndjének átkutatásakor 10 millió frank névértékű kötvényt találtak, amelynek Blumenstein Károly a tulajdonosa. A bécsi rendőrség az elfogatási parancsnak nem tudott eleget tenni, miután Blumenstein Károly eltűnt Bécsből.

Páris, november 17. A »Matin« újabb hosszabb cikkben foglalkozik a magyar kötvényhamisítási ügygel s ennek kapcsán annak a nézetének ad kifejezést, hogy valójában a szovjet-köztársaság az, amely a moszkvai központi népbiztonság és a párisi szovjet nagykövetség útján megrendezte a kötvényhamisítási akciót a francia kistökékek kifosztására. Megállapítható, hogy Tovbini 40 olyan nyilatkozatot helyezett el, amely magyar kötvények tulajdonjogára hivatkozott és a központi népbiztonság bizonylatát és a párisi szovjetkövettség láttamozását viselte. Ezekből kiderült, hogy az aláírók az Orosz-Azsiai Bank kötvénytulajdonosai voltak, akiknek a birtokában lévő kötvényeket a bosevikiek elrabolták és Franciaországba szállították. A kötvények nagyrészt Fallois és társai adták el, majd elmentek az Orosz-Azsiai Bank közgyűlésére, hogy ott bizonyítékaikkal ellensúlyozzák a francia kötvénytulajdonosok által alapított társaság akcióját. La Caze és Boneyval szintén résztvettek a keletkínai vasút részvényeinek hamisításában és terjesztésében.

A »Figaro« szerint Fallois ellen az Orosz-Azsiai Bank ügyében már májusban történtek feljelentések. A lap felveti a kérdést, vajjon

Kutyás lemezek
LEPAGE-nál - CLUJ

Hirdessen az Uj Keletben

milyen befolyások akadályozták meg az igazságszolgáltatást abban, hogy akaratának szabad folyást engedjen?

Páris, november 17. A magyar kötvényhamisítási ügyben a rendőrség kiderítette, hogy Tovbini Simonnak a párisi szovjet-követségen külön szobája volt, ahol állandóan dolgozott. A magyar értékpapírokat ládákban hozták Németországból Párisba, ahol magasállású politikusok közvetítésével kerülték ki a vámkezelést. Fallois, aki a szovjet ügynöke volt, előbb Krassintól, később Rakovszkitól kapta az utasításokat a kötvényhamisítási ügyben. A kötvényhamisítási ügy egyik magasállású szereplője, hír szerint, megszökött Párisból.

Budapest, november 17. A Tovbini-tiverek előleteről megállapították, hogy Budapesten többször megfordultak, azonban meggyőződve arról, hogy itt nem lehet sem lebélyegzett, sem lebélyegzetlen aranyjárdékokat komoly tételekben kapni többé, nem érdeklődtek a budapesti tőzsde után. Párisi pazar lakásukban Tovbini Boris egy látogatójának kijelentette, hogy azért nem megy Budapestre, mert hallotta, hogy Budapesten erkölcsvédelmi törvényt léptettek életbe s ilyen városokban nem szeret megfordulni. A letartóztatott René nevű egén a Tovbini testvérek érdekeit szolgálta, de később önállósította magát úgy, hogy irodájában a házkutatáskor többmillió franknyi hamisítványt találtak. Megállapították, hogy a Tovbiniék, Blumensteinék kézipodgyászában csempészték a kötvényeket a vámhatóságon keresztül. Egyszer azonban rajtavesztettek, mert a vámhatóság felnyitotta börtöndjüket és nagytömegű kötvényeket talált benne. A lefoglalt börtöndöt azonban Tovbini Simon egy képviselő barátjával feloldatta a zár alól.

Columbia gramofon és lemezek
Révész Ernő, -- Targu-Mures

URANIA MOZGÓ

Mary Kid, Angello Ferrari kiváló művészek

Renz cirkus

megható cirkuszdrámában. Monopol sláger

FOCUS
tűzifavállalat
előnyösen ismert tűzifaberzserzési forrás, Cluj
Str. Gheorghe Enescu 3.
Tel. 4-88 (volt Gyógyár-u.) Tel. 4-88

LUX SÖR

TURDA

BARTÓK BÉLA

Román táncok, — 15 magyar népdal, zongorára. A két füzet összesen **160 L.**
LEPAGE zenemű - Cluj

Stanio!

és színes selyempapírok

Bernát papirosáruházban, Cluj, Főtér

(Cluj tudósító tanácsa fórum és gyil szerint sában z láposi p napon névre a ban a b Reic a zsarol getéseit. éjnek id jának a m gsebe százáci reggel m Bidea fiatal ta hogy ő Cuzának mestere ő román A d gvalta a vádját e déses a vállaja a beli álla itélet ki minust t Merle el a vizs ne n büny gyilkossá mert egy tött vele ellenében Reich Jő

Ta a vá Az io

(Bucu tudósító) sági kriz társasági s kedv és a nulási to meggazdag kozási ked fere alaku vel olyan amelyek k meghatároz hozzáértő állott és a plafont, az kezett a k többé vagy likvidálni. sok em takarító

A pénz, bé rebbé lett, vet kiölt s Minthog tőségek m egyre inten kedelmi és nek nagy ő dési körüke hogy az els gazdasági é lis mederbe helyzet tel dесе folytán a likvid

Ezzel párhu ritkulnak é fordulnak el hónapjában 588 ezer lej dusában 64

Gyilkosság, vagy öngyilkosság áldozata volt-e a láposi zsidó postamester?

(Cluj-Kolozsvár, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ítélőtábla Haupttanácsa tegnap tárgyalta, mint felelősségi fórum Bada Merlea láposi tanító zsarolásának és gyilkossági kísérletének bűnügyét. A vád szerint Merlea tanító még a múlt év augusztusában zsarolólevelet irt Reich József magyar-láposi postamesternek és felszólította, hogy tíz napon belül helyezzen letétbe Crişan György névre a Lupusiana banknál 50 ezer lejt, különben a halál fia lesz...

Reich József természetesen nem teljesítette a zsaroló kívánságát, mire ez beváltotta fenyegetéseit. A tiznap terminus letelte előtt ugyanis éjnek idején belöttek a postamester hálószobájának ablakán s több helyen életveszélyesen megsebesítették. A gyilkossági kísérlet óriási szenzációt keltett Magyarlapon és másnap reggel már mindenki tudta, hogy a merényletet Bada Merlea tanító követte el. Ugyanis a fiatal tanító dicsekedve mondotta el barátainak, hogy ő lőtt rá Reich Józsefre, mivel, mint Cuzának híve, nem tűrheti, hogy zsidó postamester legyen annak a községnek, amelyben ő román nyelvre tanítja a gyermekeket.

A dési törvényszék ez év márciusában tárgyalta az ügyet. Merlea beismerte a gyilkosság vádját és elmondta, hogy mint meggyőződéses antiszemita követte el tettét, amelyért vállalja a felelősséget. A védők a vádlott elméletét kihirdetése előtt, mire a bíróság új terminust tűzött ki a tárgyalás megtartására.

Merlea tanító a börtönből levelet juttatott el a vizsgálóbíróhoz, melyben kijelentette, hogy nem bűnös Reich József meggyilkolásában s a gyilkosság kísérletét csak azért vállalta magára, mert egyrészt a postamester megállapodást kötött vele arravonatközölg, hogy 50 ezer lejt ellenében magára vállalja a gyilkosságot, ugyanis Reich Józsefnek öngyilkossági szándékai voltak,

de családja miatt az öngyilkosságot el akarta palástolni. „A másik indító oka annak, hogy magamra vállaltam a gyilkosságot — írja a börtönből Merlea — az volt, hogy Codreanu felmentése után biztam abban, hogy engem is fel fognak menteni és akkor már Románia nemzeti hőse, Románia Mussolinija lehettem volna. A májusban megtartott főtárgyaláson Merleat e levél ellenére is elítélték nyolchónapi börtönre. Az ítéletet Merlea tanító védője megfeleltette.

Az ítélőtábla tegnapi tárgyalásán dr. Giurgiu védő orvosi bizonyítványt mutatott fel, mely szerint Merlea Bada exaltált és degenerált ember, akiről nagyon könnyen feltételezhető az, amiről a vizsgálóbíró értesítette. A védőügyvéd ezután a bizonyítási eljárás kiegészítését kérte, mivel 1926 augusztus 5-én, vagyis a gyilkosság napján Burdos János láposi szolgabíró, dr. Man Cărael községi orvos és Perharta János bíró megjelentek Reich József lakásán és jegyzőkönyvileg megállapították, hogy a postamester öngyilkosságot követett el vadászfegyverrel. A fegyver serétjei közül huszat a szoba falába furódva találtak meg. A jegyzőkönyvet annak idején szabályosan előterjesztették az ügyészre, de ez közben eltűnt a vád aktái közül. Dr. Giurgiu védő kéri az eltűnt jegyzőkönyv elkészítőinek, valamint Man Peter papnövendék kihallgatását. Man Peter ugyanis a gyilkosságot követő napon, amikor Merlea eldicsekedett neki azzal, hogy meggyilkolta a zsidó postamestert, egy revolvért talált nála. A védő kijelenti, hogy Reich Józsefet nem gyilkolhatták meg revolverral, tekintve, hogy szobájának falában vadászfegyver serétjeit találták meg.

A tábla tanácsa helyt adott a védő kérésének és új terminust tűzött ki a tárgyalás megtartására, amelyre beidézük a védelem által megnevezett új tanukat is.

Tavaly óta 45 százalékkal esett vissza a vállalkozási tőkék összege Romániában

Az idei alapítások és alaptőkeemelések alig haladják meg a 3-5 milliárdot a tavalyi 4 milliárd 838 millióval szemben

(Bucureşti-Bukarest, nov. 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Minden ország, így Románia gazdasági krízisének is leghűbb kifejezője a részvénytársasági alakulatok evolúciója, mint a vállalkozási kedv és a tőkeképződés legközvetlenebb megnyilvánulási formája. Az infláció idejében a könnyű meggazdagodás illúziójára építve, a tultengő vállalkozási kedv abban nyilvánult meg, hogy nyakra-főre alakultak sokmillió, néha milliárdos alaptőkével olyan kereskedelmi, ipari és pénzügyi vállalatok, amelyek közül csak igen kevésnek volt pontosan meghatározott célja, rendeltetése, működési köre és hozzáértő vezetősége. Alighogy a bankprés megállott és a bankjegyforgalom részére ugynevezett plafont, azaz maximumot állapítottak meg, bekövetkezett a krízis és igen sok vállalat volt kénytelen többé vagy kevésbé disztesztéses körülmények között likvidálni. Ezeknek az összeomlásával

sok embernek véres verejtékkel megtakarított, sokszor a szájától megvont garasai veszték oda.

A pénz, bár értékét nem kapta vissza, egyre gyérrebbé lett, ami ugyszólván minden vállalkozási kedvet kiölt s lehetetlenné tett.

Mint hogy ezen a téren a nagyobb kereseti lehetőségek megszűntek, a piacon szerteszórt tőkék egyre intenzívebben kezdtek a régi bankok, kereskedelmi és iparvállalatok felé gravitálni, amelyeknek nagy összegekre volt szükségük, hogy működési körüket kiszélesíthessék. Már-már úgy látszott, hogy az első, de alapos megrázkódtatás után a gazdasági élet lassan, fokozatosan mégis a normális mederbe fog terelődni. Egy idő óta azonban a helyzet teljesen megváltozott és a krízis erősbödése folytán

a likvidáló vállalatok száma aggasztó mértékben emelkedik.

Ezzel párhuzamosan az új alapítások fokozatosan ritkulnak és az alaptőkeemelések is gyérrebben fordulnak elő. Jellemző erre, hogy 1927 első kilenc hónapjában összesen 59 új bank alakult 147 millió 588 ezer lejt tőkével, míg 1926 ugyanezen periódusában 64 új pénzintézet létesült 340 millió

563 ezer lejt tőkével, ami

40 százalékos visszaesést jelent.

Az alaptőkeemelések terén a bankoknál a helyzet majdnem változatlan.

Az új alakulások tekintetében ugyanolyan vigasztalan a helyzet az iparvállalatoknál is. Tavaly 70 új iparvállalat alakult, 813 millió 750 ezer lejt tőkével, míg ebben az évben 54 vállalat létesült 405 millió 360 ezer lejt tőkével.

A visszaesés itt tehát kerek ötven százalék.

Az iparvállalatok alaptőkeemeléseinek a visszaesési tendencia még erősebb, mert az idei alaptőkeemelések során elért 1 milliárd 273 millió 48500 lejt szemben tavaly 2 milliárd 974 millió 675 ezer lejt friss tőkét fektettek be az iparvállalatok. Az új alapításokat és alaptőkeemeléseket az összes részvénytársaságokra vonatkoztatva, 1926-ban 4 milliárd 838 millió 69500 lejt, 1927-ben már csak 2 milliárd 630 millió 346500 lejt tőkét investáltak.

Az új alapítások és alaptőkeemelések visszaesése tekintetében kivételt képeznek a kereskedelmi vállalatok, amelyekből ebben az évben 25 új cég alakult 224.5 millió tőkével, szemben a tavalyi 21 új alapítással, amely 121 millió lejt képviselt. Ez az emelkedés azonban egyáltalán nem jelent haladást, vagy a kereskedelmi prosperitás fellendülését, mert **tulajdonképpen nem új alakulásokról van szó, hanem meglévő egyéni, vagy társaságoknak részvénytársasági alapra való helyezkedéséről,** amit éppen a krízissel szembeni óvatosság diktál ezekben a vállalatoknak.

Általában a helyzet az egész vonalon az, hogy a kisszámú új alapítások is kivétel nélkül törpevállalatok.

Egyetlen kereskedelmi és iparvállalatot, vagy pénzintézetet sem alapítottak jelentősebb tőkével,

aminek egyetlen magyarázata az, hogy belföldön ma már nem lehet tőkét összehozni. A külföldi tőkéhez pedig egyelőre meglehetősen nehéz hozzájutni.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Főszerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Péntek
5688. Chesván 23.
1927. nov. 18.

Péntek este

Ha jött a péntek este
S kigyuladtak a lángok,
A két kezét kitartha
S Apám engem megáldott.

De jött egy péntek este,
Elmondta még a szent dalt,
A két kezét kitartha
S Apám szeliden meghalt.

Azóta péntek este,
Ha ég a gyertya lángja,
Két kéz jön fel a sirból
S a fejemet megáldja.

Ambrus Balázs

— Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó országos konferenciája és tanoncmunka kiállítás. Hosszas és körültekintő előkészületek után e hó 21-én, hétfőn délelőtt 9 órakor, az Iparkamara dísztermében megnyílik az Erdélyi Zsidó Árvagondozó V. országos konferenciája, melyre minden erdélyi város elküldi a maga delegátusát, hogy az árváügyi és az ezzel kapcsolatos összes problémák megoldását elősegítse. A konferencia részletes programja a következő: 1. Dr. Kertész Jenő: Elnöki megnyitó. 2. Üdvözlések. 3. Konferencia elnökségének megválasztása. 4. Dr. Elek Miklós: Az intézeti nevelés, mint a családi nevelés helyettesítője az Árvagondozó munkájában. (Referátum a tanoncotthonokról.) 5. Antal Márk: Az Árvagondozó produktív nevelési programja és annak gyakorlati keresztülvitele. 6. Schwartz Miksa főtitkári jelentése. 7. Kun Adalbert: A Pályaválasztási Tanács működési jelentése. 8. Általános vita. 9. Indítványok. 10. Új vezetőség megválasztása. A konferenciával kapcsolatban egy kiállítást is rendez az Árvagondozó, az árva tanoncok munkáiból a Strada Baritiu (Malom-uca) 14. szám alatt. Az e célra művészi módon díszített terem csoportosításban fogja bemutatni, hogy milyen eredményeket ért el az Árvagondozó a produktív nevelés terén. Különös érdeklődésre tarthatnak számot az Árvagondozó önálló üzemei; így mindenekelőtt a máramarosi Árvagondozó szőnyegszövő, kötöttáru és vászonszövőgyőre gyönyörű kollekcióval fog bemutatkozni. Természetesen a többi műhelyek is rendkívül értékes szép munkákat állítanak ki, melyek közül kitűnnek a cluj Tricotaj műhely, a szatmári ruha- és fehérnemű varroda, az iklódi asztalosműhely és ezeken kívül a sok, sok tanonc fiú és leány egyéni munkái fogják a gazdag kiállítás értékét és érdekességét emelni. A kiállítás 20—21-én (vasárnap és hétfőn) áll nyitva a nagyközönség részére. *Beléptidj nincs.*

— November 27-én nyílik meg Aradon a nyugdíjasok országos kongresszusa. E hó 27-én nyílik meg Aradon a nyugdíjasok országos kongresszusa. A kongresszust előkészítő bizottság a következő napirendet készítette el: 1. A nyugdíjtörvény módosítása. 2. A nyugdíjak egyesítése az egész ország területén. 3. A nyugdíjasok megszervezése és szövetkezetekbe való tömörítése. 4. Különböző sérelmek bejelentése. 5. Különböző javaslatok. Az ország nyugdíjassai megválasztott három delegátussal fogják magukat képviseltetni a kongresszuson.

— A jugoszláv határon elégetik az olasz lapokat. Triestből jelentik: A jugoszláv rendőrség a határra érkező olasz újságsomagokat megsemmisíti. A „Piccolo” szerint a jugoszláv kormány kinosan ügyel arra, hogy a francia-jugoszláv szerződés optimisztikus megítélését semmi se veszélyeztesse.

— **Bud magyar pénzügyminiszter londoni kölcsondtárgyalásai.** Londonból jelentik: A „Financial News” értesülése szerint Bud magyar pénzügyminiszter londoni látogatása alkalmával négy millió fontos kölcsönt készített elő a magyar agrárreform céljaira, kétmilliót a magyar ipar számára és ötmilliót a magyar vasutak fejlesztésére.

— **Négerküldöttsége a budapesti Kossuth-szobornál.** Budapestről jelentik: A Budapesten tartózkodó négerküldöttsége ma a Kossuth-szobornál két koszorút helyezett el. A küldöttség vezetője kijelentette, hogy Kossuth nevét még Amerikában, az iskolában tanulta meg.

* **Férfi öltöny** szövet métere 240 lej, a Golya-Áruházban.

— **Beadta lemondását az orosz cseka vezetője.** Moszkvából jelentik: Menszinskin, akinek jelentése alapján Trotskij és Zinovjevvet kizárták a kommunista-pártból s aki a politikai rendőrség, a régi cseka vezetője volt, beadta lemondását.

— **Tizhónapi börtönrre ítélték egy kolozsvári ügyvédet okirathamisításra való felbujtás miatt.** A kolozsvári törvényszék negyedik szekciójára ma délelőtt érdekes okirathamisítási perben hozott ítéletet. A vádat Kis Jánosné szül. Szabó Borbála képviselte, aki feljelentette férjét Kis János féllábu közművest az ügyészségen, mert a Közhaznu Banktól 100 ezer lejes jelzálogkölcsönt vett fel hamis váltó ellenében. A válóra, valamint a biztosíték okiratra Kis János felhatalmazás nélkül, felesége nevét hamisította. Egy kolozsvári ügyvéd mint ügyleti tanu írta alá nevét az okiratokra. A lejárt váltót Kisné természetesen nem rendezte, mire a bank, ügyvédje után megindította az eljárást. A mai tárgyaláson Kis beismerte a váltó és okirathamisítás vádját, egyszersmind kijelentette, hogy öt egy kolozsvári ügyvéd vette rá váltó és okirat hamisítására. A 100.000 lejt annak idején Kis az illető ügyvédnek adta át gyümölcsözötte véggett, de az ügyvéd szerencsétlen ügyleteinek a pénz elusztott. A mai tárgyaláson a bíróság tagjai között nézeteltérés támadt s ezért a tanácsba egy harmadik bírónak a bevonása vált szükségessé. *Ilea* ügyész vádbeszédében súlyos büntetést kért. Dr. *Giurgiu* János védő az ügyben szereplő kolozsvári ügyvéd ártatlanságát igyekezett bebizonyítani. A vád- és védőbeszéd elhangzása után, a bíróság rövid tanácskozássra vonult vissza, majd *Manoila* elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a törvényszék az enyhítő körülményeket figyelembevéve, Kis János elsőrendű vádlottat hathónapi, az ügyben szereplő kolozsvári ügyvéd pedig okirathamisításra való felbujtás miatt tizhónapi börtönrre ítélte. Az ítéletet ugy a vád, mint a védelem képviselői megfélembeték.

— **Egy tízéves hegedűművész koncertje.** November 22-én, kedden a tízéves Virgil Almasu Pop hangversenyt tart a prefektura dísztermében. A fiatal művész Mozart A dur hegedűversenyét és a technikailag különösen bravarus Paganini XVII. Copriciát fogja többek között előadni. A koncert keretében Kolár Károly, a kolozsvári Opera bíváló hangversenymestere előadja az itt még nem hallott Paganini Beschkirsky D dur koncertjét. A hegedűművészeket zongorán Rónay Antal kíséri. Jegyek Stief papirkereskedésében kaphatók.

— **Nagy havazások Nyugaton.** Budapestről jelentik: Ide befutó értesülések szerint Bécsben, Milánóban, Meránban nagy havazások vannak, az időjárás teljesen télire fordult.

— **A magántisztviselők és Alkalmazottak Szövetségében** ma, péntek este 8 órakor *Diamant* Izsó vezérigazgató tart előadást a modern gyáripar fejlődéséről. Ugyanott vasárnap, 20-án d. u. 4 órakor műsoros teadélután lesz, táncal egybekötve. Belépődíj nincs. A műsorszámokon *Chicidean* és *Dobranskaia* operanékesek, *Ligeti* József balletmester etc. szerepelnek.

— **Beomlott egy épülő budapesti bérház mennyezete.** Budapestről jelentik: A Kálvária-téren egy emeletes bérházra egy második emelet ráépítését végezték. Tegnap délután a tetőzet beomlott és *Kovacsics* Mihály és *Glück* József munkásokat maga alá temette. A munkásokat súlyos sérüléseikkel a Rókus kórházba szállították. Lukács Katalin munkásnő könnyebb sérüléseket szenvedett. A főpallér ellen eljárás indult meg, mert az ő hibája, hogy a munkások a még meg nem száradt betontetőzetet munkához fogták.

URANIA-MOZGO

Mary Kid, Angello Ferrari kiváló művészek

Renz cirkusz

megható cirkuszdrámában. Monopol sléger

— **Vízvezetékét kap Dész.** Dési tudósítónk jelenti: Dész városának vízhiánya végre megoldást nyert. Ugyanis a városi tanács dr. *Pap* Cornél polgármester vezetésével a Szamos partján nagyszabású vízmű kiépítését vette tervbe. A városi tanács a vízmű kiépítésére 4 és fél millió lejt szavazott meg. Ezzel a vízművel Dész bőven el lesz látva vízzel, mert naponta 1200 köbméter vizet ad a városnak. A vízműhöz szükséges gépeket és szűrőkészüléket a Ganz-cég szállítja.

— **Országos vásár Be hlenben.** Bethlenben november 27-ikén és 28-ikán országos vásár lesz.

* **Ruhaszövet** kockás és csikos, 68 és 75 lej, a Golya-Áruházban.

— **Ruth Elder ezer dollár fellépti díjat kap esténként az amerikai színpadokon.** Newyorkból jelentik: Miss Elder Ruth pilótánő szerződést kötött különböző amerikai színpadokkal száz estére, hogy esténként ezer dollár honorárium mellett fellép.

* **Antiptysin** tüdőbaj elleni szer. Több mint 5000 gyógyult s már munkaképes ember igazolja biztos sikerét. Feltaláló Oláh Károly nagyenyői plébános ur. Engedélyezve a Román Közegészségügyi Minisztériumtól 19375/1924. Magyar szabadalom 64078—1914. Ismertető füzetet küld az egyedüli készítő: *Osváth*-gyógyszertár *Targu-Mures*.

* **Értesitem** tisztelettel a közönséget, hogy megkezdődött az uradalmi hízalt élőhalak árusítása gyönyörű 1½—3 kgos példányokban ára 96 lej kgmonként, viszontárusítóknak árkedezményi nyújtok. Ugyisint érkeznek hetenként friss Ceget és galaci halak is, fogasharcsa, ponty stb. Tisztelettel *Jakab Dezső*, Calea Victoriei 38.

— **Marx kancellár és Stresemann külügyminiszter visszautazott Bécsből Németországba.** Bécsből jelentik: Marx német kancellár és Stresemann külügyminiszter tegnap délután visszautaztak Németországba.

— **A közmunkaügyi minisztérium kiutatása a munkanélküliségről.** A közmunkaügyi minisztérium összeállította a munkanélküliek statisztikáját. Ezek szerint 1927 november 1-ig az ország következő városában nincsen regisztrált munkanélküliség: Csernovitz, Constanca, Braila, Jasi, Bacau, Targoviste és Bukarest. A munkanélküliség krízise különösen a következő városokban érte el tetőfokát: Szatmáron 3892, Doljban 318, Temesváron 1537, Ploestimegyében 485, Ploestiben 200, Nagyváradon és Biharmegyében 1316 munkás van munka nélkül.

KÖNYVVASZOLÉPAGE

— **Magyarországon meghalt egy 110 éves asszony.** Battonyáról jelentik: Tegnap itt meghalt Csoszor Györgyné, aki 1817-ben született, október havában, tehát 110 éves volt.

* **Fehérnemű** Crep de Chine métere 180 lej, a Golya-Áruházban.

* **A napok rövidebbek lesznek.** A sötét évszak megkezdődik. Ön megerőlteti a szemét és munkája kicsos lesz, ha nincs Önnek elsőrangú világítási berendezése. Az egyenletesen és világosan égő, kitűnő Tungstram-lámpa megkönnyíti a munkát a sötét évszakban is.

— **Ismeretlen támadók véresre verték Grünbaum szíj-képviselőt.** Varsóból jelentik: Jicchok Grünbaum szíj-képviselőt és a lengyel cionista mozgalom egyik vezetőjét tegnap három ismeretlen ember lakásában megtámadta botokkal és a politikust véresre verte. Grünbaum segélykiáltásaira a támadókelszaladtak és eltűntek. Az esetet politikai motívumokra vezetik vissza.

Ládát, dobozt minden méretben és kivitelben prompt szállít **Fagyaport gyár Rt. Cluj.** — Telefon 10. szám

Szörmeáru

és szűcsmunkák legelőnyösebben csak a **Nagy József** szörmeáru szalonjában szereshető be. **Főter 10.** az udvarban

A legújabb Erdős Renée könyv:

Lavina Tarsin házassága

(Két kötetben.) Ára 408 lei

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában, Cluj

Beethoven Simphoniák **Edisonnal**
Beethoven Quartettek

KOTTALEPAGE

Kérjen jegyzéket

Téli tűzifa

szükségletünket szerezzük be idejében a

„Calcit“

rt.-nál Cluj, Strada Gen. Dragalina 9. Tel. 11-06.

Házhoz szállítva:

I-a bükkhasáb tűzifa ölenként ...L. 1400
I-a bükkhasáb aprítva 1000 kg. ...L. 900
I-a hántott tölgy „ 1000 „ ...L. 1000
I-a bükk és tölgy „ 1000 „ ...L. 800

Tisztviselők és munkásoknak kollektív alapon fizetési kedvezmény

Hol a boldogság mostanában? Egy elegáns, olcsó bundában!

MÁRTONFFY JÁNOS

uj szörmeáru és confekciós üzlete, Cluj, Unió-u. 1.

Armeglepetések! Bundacsodák! Szörmeritkaságok!

Siessen megvásárolni a „HERMES“ legújabb kiadású téli menetrendkönyvét,

mert lekésik a vonatról!

A 120 oldalas könyv ára csak 50 lej. — Kapható mindenütt.

Plüsch kabátok gőzölése, szörmebundák tisztítása legolcsóbb CZINK-nél, Cluj

Egyes
jelző

Deviz

Zürich
Newyork
London
Páris ..
Milano
Prága ..
Budapes
Belgrád
Bukarest
Varsó ..
Bécs ..
Berlin

Száz

Közgazdaság

A pénzügyminiszter esetenként fog haladékot adni a likőr- és rumgyárak átalakítására

Az érdekeltek kérésére a pénzügyigazgatóság a helyszínen fogja megállapítani, hogy mennyi időre van szüksége a gyárnak a törvényes kötelezettségek teljesítéséhez

(Cluj-Kolozsvár, november 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A likőr, rum, konyak és egyéb szeszitalok előállításával foglalkozó gyárak az új bortörvény 82. szakaszának értelmében november közepéig kötelesek lettek volna különböző gyártási árúkat és raktárait elváltatni. Ennek a kötelezettségnek a teljesítésére adott terminus azonban olyan rövid volt és a gyárak különben is későre értesültek erről az intézkedésről, hogy kénytelenek voltak a kormánytól haladékat kérni. Hosszas ellenállás után a pénzügyminiszterium december 6-ig hosszabbította meg ezt a határidőt, amely azonban így is elégtelen arra, hogy a törvény rendelkezéseinek eleget lehessen tenni.

Ezt ugyilátszik, maga a kormány is belátta,

mert a pénzügyminisztérium újabb rendeletet küldött a pénzügyigazgatóságokhoz, amelyben közli, hogy a pénzügyigazgatók személyesen, vagy meghatalmazottjuk útján a földmivélségi minisztérium delegátusával együtt szálljanak ki minden egyes likőr, rum, konyak, vagy más szeszital gyárban és a helyszínen döntsék el, hogy a gyárnak mennyi időre van szüksége a törvényes rendelkezések végrehajtására. Ennek a megállapításnak a fel által a pénzügyigazgató sághoz intézett kérvény alapján jegyzőkönyvvel kell megtörténnie, amely jegyzőkönyv egyik másolatát haladéktalanul fel kell terjeszteni a pénzügyminisztériumhoz, hogy annak alapján meghozhassa a döntést.

740 munkanélküli van Kolozsváron. A kolozsvári munkaügyi felügyelőség most fejezte be a munkanélküliség kérdésében megkezdett ankétját, amely hozzávetőleges adatok szerint azzal az eredménnyel zárult, hogy Kolozsváron jelenleg 740 nyilvántartott munkanélküli van. Foglalkozás szerint a következőképpen oszlik meg: Építőmunkás 189, magántisztviselő 179, nyomdász 106, élelmezési munkás, pincér és pék 96, vas- és fémmunkás 61, asztalos 59, festőmunkás 20, bőripari munkás 10, könyvkötő 14 és szabó 6. Az ankéttal kapcsolatban az egyes szaktestületek memorandumot intéztek a munkaügyi minisztériumhoz, amelyben különböző panaszok és azok orvoslási eszközeinek felsorolásán kívül az államilag intézményesített munkanélküli segély behozatalát sürgetik. Lehetséges, hogy a kérdés tanulmányozására maga dr. Lupu munkaügyi miniszter fog Kolozsvárra érkezni.

Felfedezték a kaucsuk szintetikus előállítását. Berlini jelentés szerint a német vegyipari szövetség ötvenéves jubileumának Frankfurt am Mainban tartott ünnepségén az I. G. Farbenindustrie egyik igazgatója, dr. Weinberg nagyjelentőségű előadást tartott a nagy német kémiai tröszt laboratóriumaiiban végzett különböző kísérleteiről. Weinberg igazgató többek között kijelentette, hogy sikerült megtalálni a kaucsuk és gutta-percha szintetikus előállításának alapanyagait, amelyek segítségével bármilyen mennyiségben lehet műgummit előállítani. Az errevonatkozó szabadalmat az I. G. Farbenindustrie már meg is szerezte.

További fuvardíjcsökkentést ígér a CFR vezérigazgatója. Theodorescu vezérigazgató, mint jelentettük, tegnap terjesztette be a CFR 13 milliárdos új költségvetését. Ezzel kapcsolatban Theodorescu kijelentette, hogy a költségvetés már a január elsején életbelépő olcsóbb

tarifa figyelembevételével készült. Ez a tarifacsökkentés azonban csak kísérlet és amennyiben a vasút helyzete javulni fog, úgy a személyforgalomban, mint a teheráruforgalomban a díjak további leszállítása fog következni. Ugyancsak elkészült már a közlekedésügyi minisztérium költségvetése, amely 715 millió 15.060 lejt tesz ki. Ebből az összegből az építkezési alapra 17 millió 364.041 lejt irányoztak elő a tavalyi 16 millió 503.400 lejjel szemben. Az új teheráru-tarifával kapcsolatban a CFR úgy döntött, hogy a rezi-illeték 100 kilométeres távolságra 2 és 3 bani között fog váltakozni, 500 kilométerre pedig 2 aranybani lesz.

Hazaérkezett Gheorghiu vámvezérigazgató. Bukarestből jelentik: D. I. Gheorghiu, a Banca Nationala igazgatója és a pénzügyminisztérium vámvezérigazgatójának vezetője tegnap érkezett vissza Genfből, ahol ő képviselte Romániát a nemzetközi vámkonferencián. Megérkezése után Gheorghiu kihallgatáson jelent meg Bratianu Vintila pénzügyminiszternél, akinek részletes jelentést tett a konferencia eredményeiről és ennek az eredménynek Románia szempontjából való nagy fontosságáról. Mint-hogy a legfőbb vámbizottság Gheorghiu távolléte miatt hetek óta szüneteltette működését, a kihallgatás alkalmával megbeszélésre került a vámtarifa revíziós munkálatainak folytatása is. A pénzügyminiszter és Gheorghiu vezérigazgató összeállították a bizottság munkaprogramját. Minden valószínűség szerint a legfőbb vámbizottság szombaton, vagy legkésőbb hétfőn délután ismét megkezdí működését.

Megállapodás jött létre a németországi gyógyszerrendelés kérdésében. A napokban megirtuk, hogy Bukarestbe érkeztek annak a német cégnek a megbízottai, amelynél még Lupas miniszter idejében 14 millió lej értékű gyógyszert és egészségügyi cikket rendelt az Averescu-kormány a jóvátételi számla terhére.

Tőzsde

A piac váratlanul megszilárdult, élénk kereslet mellett.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		nyitás	zárlat						
Zürich	3127-3130	—	—	491	3135	11014	13672	651	1929
Newyork	1611/2-16175	51850	51845	2543	162	571	709	3375	—
London	790-791	252720	252780	12403	790	2784 1/2	3457 1/2	16451	487 5/8
Páris	640-645	2037 1/2	2038	—	638	2245	2787	13270	393 1/8
Milano	885-890	2825	2824	138 1/2	888	3112 1/2	3865	18410	545 1/4
Prága	478-479	1537	1537	—	482	1692	21012	—	296 1/4
Budapest	2840-2841	9080	9080	—	2845	—	12413	59097	—
Belgrád	—	913	913	—	284	1005 1/2	1248	5941	176 1/2
Bukarest	—	821	821	1565	—	352 1/2	437 1/4	2080	62
Varsó	—	5820	5820	—	18 1/2	6405	7949	378 1/2	—
Bécs	2290-2295	73125	73125	—	2290	8055	—	476	—
Berlin	3870-3875	12370	12367	—	3880	13622	18905	80490	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 821, Páris 1565, Budapest 352 1/2, Bécs 43725, Prága 2080.

„Fotofilm”
 Mielőbb keressék fel műtermüket, hogy időnk legyen nyugodtan kidolgozott, tökéletes arc-képet szállítani a közlekedő karácsonyi és újév-ünnepekre.
 CLUJ, STR. REG. MARIA 6-8
 TELEFON: 6 26

A német cég megbízottai azért voltak kénytelenek Bukarestbe jönni, mert a liberális kormány meg akarta semmisíteni az egész megrendelést, később pedig, minthogy a stornozás nem volt lehetséges, lényeges változtatásokat kívánt az eredeti feltételeken. Többnapi tárgyalás után ebben a kérdésben megállapodás jött létre, amelynek értelmében Románia az eredeti egy év helyett 3 év alatt fogja a megrendelést levásárolni és csakis a közegészségügyi intézmények szempontjából feltétlenül szükséges anyagokat veszi át.

Viktoria
 (Cégtulajdonos: FISCHER RUDOLF)
butorraktár
 Cal. Reg. Ferdinand 40. sz. alól átköltözött Str. Reg. Maria 9 sz. alá saját házába. Az átköltözéssel kapcsolatosan az összes raktáron levő árúk mélyen leszállított áron szerezhetők be.
 7-39 Telefon 7-39

Gyümölcstát
Összel ültessen! Éghajlatunknak megfelelő gyümölcstát és szőlőültványt legkiválóbb minőségben vásárolhat TOTHPALUSI és TSAI gyümölcstát iskolájában, Targu-Mures. Árjegyzék ingyen.

Róth
 cipésznél
 Szép-u. 2. sz. alatt készülnek a legújabb divatu cipők különleges-ségök

Mégis csak legjobb a késnélküli
„IDEAL”
 borotváló por, mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert borotváló szer, az arcot nem marja, kellemes hatást hagy utána. Ovakodjunk az ártalmas utaztatástól. Csak az „IDEAL”, felírású a valódi. Mindenütt kapható. Egyedüli készítője:
Reszling József
 fodrász
 Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.
 Finom borotváló szappan 10-es csomag 60 lejért kapható. Viszonteladókknak árkedvezmény

Megjelent
 a Dr. Cherestiesiu-féle Magyar-Román szótár, két kötetben. Ára 600 lej, melyből az első kötet átvételekor 250 lei fizetendő.
 A román-magyar rész ára 250- lei, kötve 295 lei, hozzá nyelvtan 50 lei.
 Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában

November 18.
 szterium ki-
 gról. A köz-
 otta a munka-
 1927 november
 sziban mince-
 vitz, Constanca,
 Bukarest. A
 a következ
 tmáron 3892,
 Ploestimegyében
 és Biharmegyé-
 ni.
EPAGE
 alt egy 110
 k: Tegnap itt
 7 beu születt,
 lt.
 métere 180 lej,
 znek. A sötét
 ti a szeméit és
 k elsőrangú vi-
 és világosan
 gyfűti a mun-
 resre veriek
 Varsóból jelen-
 képviselőt és a
 vezérét teg-
 aká ában meg-
 vérese verre.
 madókeltszalad-
 motívumokra
 méretben
 Fagyapot
 10. szám
ru-
József
 e. Főter 10.
 könyv:
 zassága
 8 lei
 stályában, Cluj
onnál
E Kérjen
 jegyzéket
zifa
 ze-
 a a
it
 a Gen.
 1. 11-06.
 a:
 ..L. 1400
 ..L. 900
 ..L. 1000
 ..L. 800
 lektív alapon
Cluj

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alkalmazásuknak 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelölés levelet csak úgy továbbítani ha portobélyeg mellékelve van. **Eljegyzi hírek áfija 250 lej, előfizetőnek 150 lej.**

Férjhez adnám 20 éves, intelligens hucmat. Hozomány 200 ezer lej, zongora és szép kelengye. Feltehetően intelligens egyének irjanak teljes című levelet „Orvos” jellegre; a kiadóba.

Eladó egy új pados kandalló. Megtekinthető Németh István férjiszabó üzletében Bolyai és Deák Ferenc uca sarkán.

Erdély egyik legszebb városában 10.000.000 lei értékű bérpalotám van, melynek jövedelme kényelmes megélhetést nyújt. Több évi özvegyiség után férjhez mennék előkelő uriemberhez. 50 éves izr. öz. asszony vagyok. Leveleket teljes címmel „Gyermektelen” jellegre a kiadóba.

Sarkház hely a pillangótelepen eladó. Értekezni a Kadima nyomdában, Str. Baron L. Pop 10.

Barzel fierarie vasizlet

Cluj-Kolozsvár P. M. Viteaz 13.
Telefon 10-43

Perfect román, német, magyar nyelvismerttel, 9 évi praxissal, uridivat szakmában, némi irodai gyakorlattal — jelenleg vezetőségéd (nő) — megfélelő állást keres. „Bizalmi állás” jelige.

GÁRDONYI GÉZA műveinek gyűjteményes kiadása:

Boldog halál szekerén	204
Zeta	136
Mi erősebb a halálnál	204
Láthatatlan ember	240
Amiket az utleirő elhallgat	136
Bibi	204
Fűzfalevél (költemények)	120
December	120
Április	120

Kaphatók az Uj Kelet könyvostályában

Szine-java

könyvek, elsőrendű tartalommal, szép kiállításban
meglepően olcsó áron.

Andai Ernő: Az álmok asszonya. — Szini Gyula: Homo doktor kísérlete. — Galopin: A vörös szandál. — Dominik: Atlantis feltámadása. — Dahl: Utazás egy házmeztér körül. — Mandelstam: Hollywood. — Fouchardiere: Ha nagyjaink visszatérnek. — Schnitzler A.: Hajnali mérközés. — Dupuymazuel: A sakkjátékos. — Toudeuze: Aki ellopta a golfáramot.

Egy-egy kötet ára (240—250 lapnyi terjedelemben) füvze 55 lej, izléses kötésben 38 lej.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvostályában

Az aradi zsidó hitközség irodája részére gyakoronokot keres. Fizetés meg egyezés szerint. A román és német nyelvnek szőban és írásban való bírása meg kívántatik. Pályázatok f. hó végeig nyújthatók be. Az elnökség. 3432

Házasságot előkelő körökben eredményel közvetít. Előjegyzésben különféle koru és valású hölgyek és urak. Bizony Ferenc házasságközvetítő irodája Timisoara, IV. Bul. Berthelot 21.

Mindennap friss, elsőrendű minőségű

bivalytejet

kaphat Schwartz Ignác né tejüzemében, Calea Decebal (Rudolf-ut) 36.

Hajhullás és hajkorpa ellen legjobb szer az „Egger-Petrol”
Kapható minden gyógy szertárban és drogue-riában

Egy szép butorozott szoba a belvárosban kiadó. Cím a kiadóban.

Elveszett egy goblin. Elveszett az Unió-utca és Főter között egy ovális két fejet ábrázoló goblin. A megtaláló nemes cselekedetet követ el, ha a goblint, amit egy árva leány vesztett el, a Ferdinand király-ut 3. alá viszi, Sonderlingékhez.

Perfect gyorsírásra rövid idő alatt megtanítom, a legujabb módszerrel. Cím a kiadóban.

A világirodalom

legértékesebb, legérdekfeszítőbb, legélvezetesebb regényei 250—300 oldalon, szép kiállításban a

Mindnyájunk Könyvtárában

Brjusszov: A tüzes angyal	120
Aragon: Kaland az Océan fenekén	120
Gobineau: A renaissance	136
Chateaubriand: Napoleon élete	120
Molnár Ferenc: Az éhes város	120
E. T. A. Hoffmann: Éjtéli mesék	136
Prevost: Őszi alkony	120
Boylesve: Cioque kisasszony	120

Megrendelhetők:

az UJ KELET könyvostályában, Cluj

A világirodalom leghíresebb kalandor-regényei — a legszebb kiállításban

ROCAMBOLE

történetei PONSON-tól

Most jelentek meg:

Heregnő és cigány	170
Artoff gróf tragédiája	170
A vadember halála	170
A büntetések büntetése	170

Minden egyes kötet 320—350 lapból áll

Kaphatók az Uj Kelet könyvostályában

Aviva-Barissziák

Zsidó műkedvelők!

CHANUKA-ra

a legalkalmasabb szindarab

A CHASMONEUSOK

Történelmi színmű, 4 képpen. A kézirat ára egyszeri előadási jeggel 350 lei.

Aszökevény

Herzl Tivadar 1 felvonásos vígjátéka.

Ára 250 lei.

Megrendelhetők az Uj Kelet könyvostályában

borotva borotvaszappan borotvafelő szij borotvaecset „UNICUM” Kun, Cluj,

önborotváló készülék önborotváló pengék acélárak felülmulthatatlanok Calea Victoriei 2. szám

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Cluj, Piata Unirii 7. szám. — Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. Saját tőkét 77 millió lej. — Affiliált intézetei: Tordaaranyos-Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászregényvidéki Takarékpénztár és Hitel r.-t. Szászregényben és népbank r.-t. B.-hunyadi. Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely. Aruraktárai a vasut mellett.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: Broadway. (2-odszor. Napi-bérlet 17. sz. ám, C. Sorozatszám: 107.)

Szombat 3 1/2-kor: Husvét-hete és Tudós-nők. (Hatodik ifjúsági előadás, nagyon olcsó helyárakkal. Bevezető előadást tart: Dr. Kohányi Menyhért. Sorozatszám: 108.)

Szombat 8 1/2-kor: Broadway. (3-adszor. Napi-bérlet 18. szám, A. Sorozatszám: 109.)

Vasárnap 2 1/2-kor: Cirkuszhercegnő. (Olcsó hely árakkal: Kolbayval, Lászlóval, Ihásszal Sorozatszám: 110.)

Vasárnap 6-kor: Broadway. (4 edszer. Sorozat szám: 111.)

Vasárnap 8 1/2-kor: Borsza Amerikában. (Operette-ujdonosság 6-odszor. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 112.)

Hétfő: Broadway. (5-odszor. Napibérlet 18. szám, B. Sorozatszám: 113.)

A színházi iroda közleményei

Minden este: Broadway. Ma este másodszor, szombaton este harmadszor, vasárnap 6 órakor negyedszer, hétfőn este ötödször adják az óriási sikerű amerikai ujdonságot, a Broadwayt. Jegyekről tanácsos előre gondoskodni.

Csattan a Csók. A kora reggeli óráktól késő délutánig szűnet és pihenés nélkül folynak teljes zenekar kíséret mellett, a Csattan a csók próbái. Az énekes személyzet tagjai a legnagyobb ambícióval, kedvvel készülnek erre a finom szellemes francia operettére amely a tavalyi párisi évadnak a legnagyobb szenzációja volt. Szerdán este lesz a Csattan a csók premiéréje nálunk. A főszerepeket Kolbay Ildikó, Mende Klári, László Andor, Ihász Aladár, Selmei, Miklóssy Margit, Leövey Leó, Lantos, fogják játszani.

Dohnány-hangverseny: Szombaton November 26-án. A jövő hét szombati estéjén nagy művészi eseménye lesz a Magyar-Színháznak. Dohnányi Ernő, akit most az egész világ, Amerika és Európa, minden nemzetének közönsége ünnepel 30 éves művészi jubileuma alkalmából, fog Kolozsvárott egyetlenegy hangversenyt adni. Holnap már közölni fogjuk a hangverseny műsorát s a helyek árait.

Borsza Amerikában. Vasárnap este az idei egyik kedves vonzó operette-ujdonossága a Borsza Amerikában fog színre kerülni bérletszűnetben, Mende Klárral, Borsza szerepében. Tekintettel arra, hogy a vasárnap esti előadást bérletszűnetben tartják meg, az összes páholyok és zsöllyeszek is a nem bérli közönség rendelkezésére állanak.

Kottát

legolcsóbban Király J.

zeneműkereskedésében — Főter 15. szám

Megérkeztek a legujabb divatu őszi és téli angol szövétujdonosságok és a

legjutányosabb árákért előnyös feltételek mellett, divatlap szerinti ruhák készülnek

HERKOVITS JENŐ

urizabonál, Cluj, Str. Iuliu M. és Vlahuta sarkok — (v. Szentegyház-u. és Bolyai-u. sark)

Szerkesztőség hivatal és nyitva Kolozsvár, Brassai u. 10.

1927 november

A londoni

Aki figyelmeztetést a zsidó vezetben csoport felépítéséért, hogy még az elyek eddig felialival szembe kifejezést elég sütknek ama kormány Palé megbénítása A bázeli cion uralta, de kü az angol korn lenség az am clevelandi k Wise newyor a palesztinai

Ugylátszik felülkerekedni eddig követ hogy ellentét séggel, amely ban magára a birodalmi pol Felelős angol pokban olyan ryek arra eng lesztinai poli zások követk irányt fognak nak és főként

November dik évforduló vezetöembere lyen a promi megjelentek alakjai is. Sz és felsőházi t hivatalnok v ilyenformán tációvá lett. James Rotse fénypontja l ráció aláírójá

Az első p amely azonb pozóvá tereb rom részre o Balfour-dekla ménységeket éltek. Balfou esetre sem k